گەشەی سەرمایەداری و پەیماننامەی لۆزان و خۆشباوەڕی بۆرژوا- کۆمبرادۆری کورد بە یەکێتی نەتەوایەتی و هەڵوێستی چەپی ناسیۆنالیست! .. سابیر . م

گەشەی سەرمایەداری و پەیماننامەی لۆزان و خۆشباوەڕی بۆرژوا- کۆمبرادۆری کورد بە یەکێتی نەتەوایەتی و هەڵوێستی چەپی ناسیۆنالیست!

ژێرخانی ئابووری (هێزەکانی بەرهەمهێنان) هەمیشە بە بنەمای سەرەکی بۆ ڕادەی پێشکەوتنی میللەتان و کۆمەڵگاکان هەروەها ڕەنگدانەوەیان وە کارکردیان لەسەر (پەیوەندیەکانی بەرهەمهێنان) واتە چۆنیەتی پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکان لەناو سیستەمی بەرهەمهێنان و ئاڵوگۆڕی بازرگانی و کڕین و فرۆشتنی بازاڕدا بە گوێرەی بەرژەوەندی تاکەکەسەکان و دواتر چینەکان خۆیان ئەسازێنن.

مێژووی گەشەی سەرمایەداری لە سەرەتای سەدەی نۆزدەوە پێی نایە قۆناغی ئیمپریالیستی واتە ناردنە دەرەوەی سەرمایە لە وڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی تر ، وڵاتانی ئەوروپای ئەو سەردەمەی کە پەیماننامەی سیڤەر و لۆزانیان تیادا بەستراوە هەنگاوی گەورەیان دەستپێکردبوو بە داگیرکاری و ناردنەدەرەوەی سەرمایەی (لۆکاڵی) و نەتەوەیی خۆیان بۆ شوێنەکان و وڵاتانی تری جیهان.

وە ئەو قۆناغە لیبڕالیزم لە وڵاتانی وەک ڕوسیا و هەندێک وڵاتی تری جیهان لە قۆناغی سەرەتایی خۆیدا بوو.

شەڕی جیهانی یەکەم و دووەم وەک قەیرانی ئابووری و سیاسی ناردنە دەرەوەی سەرمایەی لۆکاڵی ، داگیرکاری وڵاتانی ترو دابەشکردنەوەی جیهانبوو لە نێوان وڵاتانی ئیمپریالیستی ئەو سەردەمە بوو، وەک بەریتانیا، فەڕەنسا ، ئیتاڵیا ، .... هتد ..

وە بەم هۆیەوە شەڕی جیهانی وەک درێژکراوەی سیاسەت و بەرژەوەندی

ئابووری بە شێوەی سەربازی و شەڕ خۆی
بەرجەستەکردەوەو جیهانی خستە مەترسیەکی کاولکارانەو کوشندەی
گەورەوە .
ڕۆژهەڵاتناسە ئەوروپاییەکان کاتێک توێژینەوەو لێکۆڵینەوەیان
لەسەر نەتەوەو واڵتانی ڕۆژهەڵات کردوە، کوردو کوردستانیان
وەک چەند هۆزو خێڵێک ناساند
وە مێژووی کوردو ڕەچەڵەکی بە گوێرەی سەرچاوە جیاوازکان بریتی
بوون لە ؛ سەئی یان سەباری ، لۆلۆییەکان، گۆتیەکان،
کاشیەکان، خوریەکان، میتانیەکان، کاردۆخیەکان، ..)١(
خەڵکی کورد لە هەر پارچەیەکدا بووبێتن هەر لە دێر زەمانەوە وە
تەنانەی بەر لە پەیماننامەی لۆزانیش ، وەک نەتەوەیەکی
یەکگرتوو خاوەن دەسەاڵتەکی سەرتاسەریان نەبووە ، بەڵکە بە شێوەی
حوکمڕانی عەشیرەتی و خێڵ و ئیماراتی و ناوچەیی لەرەو
لەوە ژیاون، وەک میرنشینی حەسنەوی، میرنشینی ڕەوادی، میرنشێنی
دۆسکی و مەڕوانی، میرنشینی ئەردەاڵن، میرنشینی
سۆران، میرنشینی بادینان، میرنشینی بابان.
لەبەر ئەم هۆیەش ژێرخانی ئابووری و هۆیەکانی بەرهەمهێنان لەم
ناوچەیە پێشنەکەوتون وە بەدواکەوتوویی لە قۆناغی بەر
لەدەرەبەگایەتی و دەرەبەگایەتیدا ماونەتەوە .
هەر بەم هۆی ئەم پەرژوباڵوی و پێکهاتە کۆمەاڵیەتیەوە بووە کە هیچ
بزووتنەوەیەکی ناسیۆنالیستی دروست نەبووە تا ئەم
ساتەوەختەی ئێستاش.
بزوتنەوە ناسیۆنالیستیەکان وە پێکهێنانی دەوڵەتی نەتەوەیی
بەرئەنجامی گەشەی سەرمایەو سەرمایەداری بوو لە ناوچەیەکی
دیاریکراودا کە میللەتەکی یەکگرتوی تیادا ژیاوە.
پڕۆسەی گەشەی سەرمایەو سەرمایەداری لە جیهاندا بەیەک پێودانگێک و
وە تیرەیەک ناچێتە پێشەوە ، ئەمە ڕەنگدانەوەی یاسا
دیالەکتیکیانەی سروشتە کە هیچ شتێک بە هێڵێکی ڕاست و بەبێ پێچ
وپەنا ناچێتە پێشەوە.
بنەماکانی یەکێتی نەتەوایەتی و میللی زادەی خودی قۆناغی
سەرمایەداری نین ، بەڵکە مێژوویەکی دوور و درێژتری بەر لە
سەرمایەداری هەیە ، ئەم مێژوە الی کوردەکان بنەمایەکی نەتەوایەتی
وە میللی نەبووە تەنانەت بەر لە لۆزان و پەیماننامە
جیهانیەکانی دوای شەڕی جیهانی یەکەمیش .
تانوپۆی سیستەمی ئابووری لەم ناوچانەدا بەهۆی سەختی سروشت و
نەبوونی هۆیەکانی گەیاندن و هاتوچۆوە وایکردوە کە پشت
بە سیستەمی ئیدارەو بەڕێوە بەری گوندەکان وە زەوی وزارە

ناوچەییەکان ببەستێت وە لەسەر بەخێوکردنی مەڕومااڵت و کشتوکاڵ
و جوتیاری زۆر سادە وە دواکەوتو ببەستێت ، وە ئاغاکان و
دەرەبەگەکان وە شێخەکان ئیدارەی ئەم ناوچەو گوندانەیان داوە و
بەڕێوە بردوە.
فراوانی و مەودای سیستەمی بەرھەمھێنانی چ بەر لە دەرەبەگایەتی
وەدواتر دەرەبەگایەتی وە تا ئێستاش کە جیھان لە قۆناغی
سەرمایەداریدا ئەژی ، لە ناوچە کوردیەکاندا لە چوارچێوەی گوندو
شاردا ماوەتەوە وە لە مەودای شار دەرنەچووە.
بڕبڕەپشتی کارو ژیانی شارەکان بە دابڕاوی لەیەکتر پشتیان بە
بازرگانی ناوچەیی بەرتەسک و لەسەر داھات و بەروبوومی
الدێکان ژیانیان بەسەر بردووە.
حوکمڕانی ئیمارەیی واتە دەسەاڵتی بنەماڵەیی شێخ و ئاغاو دەربەگ و
مەالکان گونجاوترین شێوەو فۆڕمی سیاسی حوکمڕانی خێڵ
و عەشیرەت بوون و ە تائێستاش بوونیان ھەیە.
لە ھەلومەرجێکی وەک ئێستادا ، کە پڕۆژەی حاکمیەتی ئیماراتی و
تائیفی و خێڵەکی و مەزھەبی لە عێراق و کوردستان پشتیوانی
لێکراو وە ئاکامەکەی داگیرکردنی عێراق و ناوچەکوردیەکان و
بەکارھێنانی کوردستان وەک ناوچەیەکی ستراتیجی بەڕێوەبردنی
سیاسەتە ئابوری و ئەمنی و جیھانیەکانی کۆمپانیا مۆنۆپۆڵییە
جیھانیەکان ، ئەوە ئەخوازێت کە سەرانی حاکمانی ئیمارەتی زۆنی
سەوزو زەرد ملکەچی تەوای سیاسەتەکانی ئەمریکاو وواڵتانی
ئیمپریالیستی زلھێزی جیھانیبن ، وە ببن بە نمایەندەیەکی بۆرژوا-
کۆمبرادۆری خێڵەکی تا بتوانن بەرژەوەندیەکانی ئیمپریالیزمی
جیھانی لەم ناوچەیە بپارێزن وە سەرکوتی بزوتنەوەی مارکسیستی
و کرێکاری وە ھەر جۆر□ ن□□زایەتیەکی چینایەتی لەم ناوچەیەدا
بکەن.
سەرانی درشت و بچوکی بە ناو) ھەرێمی کوردستان(وە حیزبە
چەکداریە – خێڵەکیەکانیان ڕۆژ بە دوای رۆژ پەرچەمی
درۆزنانەی) کوردایەتیان (بۆ خەڵکی کوردستان ئاشکراتر کردووە .
لە ئێستادا بەھۆی ئەم ھەموو قەیرانە جۆربەجۆرە ئابوری و سیاسی و
فەرھەنگی و ئاشکرابوونی پەرچەمە درۆزنەکانیان وەک
پسوڵەیەکی سیاسی فریودەرانە ھاتوون کۆڕوکۆمەڵ و کۆبونەوە و ھاتو
ھاوارو سێمینار لە سەر) پەیماننامەی لۆزان(ئەبەستن وە
الفی بنیاتنانی)ستراتیجیەتی یەکگرتوویی گەلی کورد (وەک)
بزووتنەوەیەکی ناسیۆنالیستی کورد(لێئەدەن ، لە کاتێکدا خودی
ئەم حاکمانەو ئەم سەرانی حیزبە چەکدارە -خێڵەکیانە تا دوێنی
خۆیان ئامرازو داردەستێکی گرنگی دەستی وواڵتانی داگیرکەرو و

ئمریکاو جاشی حوکومت دراوسکان و تانت جاش و موخابراتی
حیزبی بعسی عراقی بوون ، تنها مبستک ل
سازکردنی ئم سیناریودا تنها ئوی ک دسلاتی برژوا-
کمبرادری خکیی دسلاتی کوردی ل دامانی کتایی
بپارزن و هزرو بیررو سرنجی جماوری کارگر و چوساوکان
برو پیماننام دوتیکان برن و خ بکن چاوی
نجدرانی ئم دڤرو کوردستان ک کشی کوردستان نبوونی
)بزووتنوکی ناسیونالیستی و وشیاری نیشتمانی و
کوردایتی ....(ولکتاییدا مبستی ناوکی چینایتی
باسکانیان هیچی تر نیی بجگ ل دژایتی کردنی خباتی چینایتی
و مارکسیزم و هاوتاکردنی لنین و ستالین و زاندنی ناوی
کمنیزم.
بم با بزانین ئایا کشی ئستای خکی چوساوی کورد ل
ئستادا) بنیاتنانی بزوتنوی ناسیونالیستی کورد(؟ یان
بنیاتنانی
بزووتنوکی چینایتی و مارکسیستی کرکارانی دژ
بدسلاتدارانی کوردو عرب و تورک و فارس و برژوازی جیهانی؟
وای ئوی کمگای کوردی ب چ قناغکی مژوویدا تپیو
و چ جر قناغکی دربگایتی ب خیو بینیو یان
نا ، یان گشی سرمایداری ل کوردستان ل چ ئاستکدای ، ل
ئستادا جیهان و خودی عراق و ژهلاتی ناواست و دواتر
خودی) کوردستان(ل ژر هژموونی پیوندیکانی برهمهنانی
سرمایداریدای ، و جوتیاری هژاری کورد کار ب
سرمایداران ئکات نک ب دربگکان…
لردا مبست لو نی ک چاوپشی و حاشاکردن ل بوونی نتوی
کورد ومسلی ئایدیتنتی کورد بوون بکرت وای هر
مژوویک و هر ابوردویکی ئابووری و سیاسی ک تیایدا ژیاو ،
و الی هموان شن ک تاوی بزووتنو چکداری –
خکیکانی کورد ب درژایی زیاتر ل سد سای ابووردو تنها
بریتی بوون ل بزوتنوی چین بادستکانی کورد وک شخ
و دربگ و مالو سرک عشیرت و ئاغا خاون موک و زوی
زارکان .
ئایا ل ئستادا بهی بنبستبوونی دسلاتی خکیانی کورد ب
درژایی زیاتر ل)٣٠(سا سرانی مورتزقو پنادیواری
ئم دسلاتو چپی ناسیونالیست و شنبیر ئپرتنیست قم
بدستکان ک بوونت پاشکی ئم وند کنپرست و
سیمنار و کبوونو ساز ئکن لسر ئم بزوتنو ناسیونالیستیو

وە باسەکانیان بڵاوئەکەنەوە بە وەڕێخستنی یاخود بنیاتنانی
بزووتنەوەیەکی ناسیۆنالیستی ڕەسەنی کوردی کە بەشوێن) دەوڵەت ،
نیشتمانەوە(هەنگاو بنێن ، چۆن ئەتوانن پاساو بە هەموو
ئەو سەرکوت و چەوساندنەوەیە چینایەتیە بهێننەوە کە بەدرێژایی ئەم
ماوە زۆرە جەماوەری چەوساوەی کوردستانیان لە ژێر
دەسەڵاتێکی چینایەتی بۆرژوا- کۆمبرادۆریانەی بەکرێگیراوانەی
کوردیدا کە بە زەبری دەسەڵاتی خۆیان و مەدیاو دامودەزگاکانیان
کۆمەڵگایان لەم دۆخە قەتیسماوەدا ڕاگرتووە؟
چۆن وە بە چ ئایدیاو بۆچوون و ڕێبازێکی سیاسی ئەتوانن ڕابەڕایەتی
ئەو) بزووتنەوە ناسیۆنالیستیە ڕەسەنەی کورد(بکەن لە
داهاتودا؟
لە کۆمەڵگای چینایەتیدا ڕێگە چارەی سێیەم لە ئارادا نیە بێجگە لە
ڕێگە چارەی بۆرژوازیانەی ئەم دەسەڵاتە خێڵەکیەی ئێستا یان
ڕێگە چارەی مارکسیستی پڕۆلیتاریا؟ وە ئەگەر ڕێگە چارەی سێیەم
هەبێت ئەوە ڕێگە چارەی توێژە مامناوەنجیەکانی کۆمەڵگایە کە
بەگوێرەی بەرژەوەندی چینایەتیان ناچارن ببن بە پاشکۆی ڕێگەچارەی
بۆرژوازیانە بەڵام بەشێوەیەکی شەرمەونانەو
ئۆپۆرتۆنیستانە .
ئاشکرایە کە لەم قۆناغەی ئێستای گەشەی سەرمایەداری لە جیهانداو
هاتنە ئاراوەی نیۆلیبڕالیزم مەودای ئەوە نەماوە وەک قۆناغی
سەرەتاکانی لیبڕاڵیزم بۆرژوازی نیشتمانی سەرمایەی لەکاڵی خۆی تاو
بدات و بەشوێن سەربەخۆیی نیشتمانی خۆیەوە بێت ،
هەروەک لە سەردەمی بەڵشەفیکەکاندا میللەتانی ڕوسیای قەیسەری
خوازیاری سەربەخۆیی نیشتمانی بۆرژوازیانەی خۆیان بوون .
هەروەها گەشەی سەرمایەداری و باڵادەستبوونی سیستەمی
ئیمپریالیستیانەی سەرمایە هیچ بوارێک و تاقە دەروازەیەکی بۆ
پێشکەوتوخوازی بۆرژوازی نیشتمانی نەهێشتۆتەوە تەواوی سەرانی
حاکمان و دەسەڵاتدارانی حوکومەت و ئیدارە بۆرژوازیەکانی
جیهان وەک یەک خێزانی جیهانی خاوەنی یەک بەرژەوەندی سەرتاسەری و
یەکگرتوانەن لە بەرامبەر سەرکوتی چینی کارگەران
و چەوساوەکان و ژنان و الوان لە جیهاندا .
وە ڕۆژ بەڕۆژ سەرمایەداری هەم پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکانی خێزان و
کۆمەڵگا هەڵئەوشێنێتەوە هەم کێشەی سەرەکی کۆمەڵگا
ئەگۆڕێت بە کێشەی ملمالنەی کارو سەرمایە .
وە هەروەها بازاڕی کوردستانیان کردۆتە بازاڕێکی جیهانی
نێونەتەوەیی بۆ فرۆشتن و کڕینی هێزی کاری هەرزان و هێزی
کاری هاوردە لە تەواوی وڵاتانی تری هەژاری جیهانەوە بە خزمەتکاری

و بەڕێو□ بردنی ژیان و گوزەرانی چینێکی دیاریکراو لە
خەڵکی خاوەن پارەو دەستەاڵتداران،
هەر بۆیە خودی) مەسەلەی کورد(چیتر لە ئەستۆی) بزوتنەوەیەکی
ناسیۆنالیستی کوردیدا(نەماوەو قۆناغی خۆی جێهێشتوە .
چارەسەری)مەسەلەی کورد (و گەڕاندنەوەی ئایدیتیتێنتی شێواو
تێکشکاوی تاکی کارگەری کورد و تەواوی کۆمەڵگا ی کوردی
وەک کۆمەڵگایەکی پلەدوو لە ئەستۆی ئەحزابی چەکداری- خێڵەکی و
تەنانەت لە ئایندەشدا لەئەستۆی بزوتنەوەیکەی خەیاڵی
ناسیۆنالیستی کوردیدا نیەو نەماوە، بەڵکە خودی خەڵکی کوردستانیش
دابەشبوون بە سەر چینەکان ، وە چینێکی بەرینی
کۆمەاڵیەتی بەرفراوان لە کارگەران و چەوساوەکان لە کوردستان ژیان
بەمەمرەو مەژی بەسەر ئەبەن، وە شیلەی گیانیان لەال□ی□ن
بۆرژوا- کۆمبرادۆرە کۆردەکان و کۆمپانیە نێونەتەوەیەکانەوە
ئەمژرێت و بەتا□□ن ئەبرێت.
خۆشخەیاڵی چەپ و ڕۆشەنبیرانی وورد□ بۆرژوازی
١- خۆشخەیاڵی چەپی ناسیۆنالیستی یەکەم:
سەرەتا با لەو دیدگاو میتۆدە فیکریەوە دەستپێبکەین کە سەبارەت بە
تێزی) نەتەوە و دەوڵەت بۆ کورد(لە ئارادا هەیە.
وەک هەموومان ئەزانین توێژێک لە ڕۆشەنبیرانی وورد□ بۆرژوازی کورد
هە کە هەمیشە پێ لەسەر ئەوە دائەگرن کە)ئایدیتێنتی
کەسایەتی کورد (تێکشکێنراوە وە تێزی بە بەرزڕاگرتنی)مێژوو و خاک
و خەڵکی کوردستان(بەکەم گیراوەو ژ□ر□پ□خراوە .
ئەم دیدگایە پێیوایە کە)وشیاریی نەتەوەیی(خۆی لە خۆیدا بریتی
نیە لە وشیاری ناسیۆنالیستی وە بگرە ڕێگە خۆشکەرە بۆ
وشیاریی نێونەتەوەیی و ئەنتەرناسیۆنالیستی ….
سەدەهاو هەزارەها نووسەرو ڕۆشەنبیرانی ناو بازنەی میللی کوردا
هەن کە باس لەم تێزانەو دەیەها تێزیتری لەم بابەتە ئەکەن کە
) کورد وشیاریی نەتەوەیی نیە(…هتد ! بۆیە بەم ئاکامە گەیشتووە.
وە) کوردبوون(و نیشتمان پەروەری بۆ) کوردستان (بۆتە تەورەو
میحوەری ناوەرۆکی میتۆدی بیرکردنەو پڕاکتیکی ئەم توێژە
کۆمەاڵیەتیەو تاقم و دارودەستە سیاسیانە .
میتۆدی لێنین سەبارەت بە مەسەلەی مافی چارەی خۆنووسینی میللەتان
:
تەوەرەو ناوەڕۆکی باسەکانی لێنین سەبارەت بە مەسەلەی مافی چارەی
خۆنووسینی میللەتان تەنها بۆ ئەوە نەبوو کە پشتیوانی
بۆرژوازی نیشتمانی بکات بۆدروستکردنی دەوڵەتی قەومی بەڵکە هەمیشە
پێداگری لەسەر ڕۆڵی پڕۆلیتاریاو ڕا بەرایەتی سیاسی

کرێکـاران و جوتیـارانی ه□زار کـردووە لەمەسـەلەی جیـابوونەوەو
سەربەخۆیی میللەتاندا .
پۆپۆلیستەکانی ڕوسیاو سەردەمی خەباتی ب□ش□فیکەکان لە مەڕ) مافی
چارەی خۆنووسینی میللەتان(دا لێنین باس لەم جۆرە
پۆپۆلیـزمە ئەکـات کە لە نـاو) سۆسیالیـستەکاندا(هەبـوو وەک)
مەیلیلێکی ڕیفۆرمیستی شەعبەوی (، وە ناوەرۆکی ئەم پۆپۆلیزمە و
ئەم ڕیفۆرمیزمەی چەپی ناسیۆنالیست لە بۆچوونەکانی) یۆرکفیچ (
سۆسیالیستی پۆپۆلیستی ئۆکرانیدا ڕوون ئەکاتەوە ، کە
پێداگریان لەسەر قۆناغبەندی خەباتی چینایەتی ئەکرد ، کە پێیان
وابوو سەرەتا پێویستە) خەباتی ڕزگاری نیشتمانی (بکەن دواتر
کە ڕزگاریان بوو ئەوکات دەست بۆ پڕاکتیک و خەباتی چینایەتی بەرن
.
ڵینیـن زۆر بەتونـدی لە کتێـبی) مـافی میللەتـان بۆ چـارەی
خۆنووسیندا(دا بەرامبەر ئەم میتۆدەو و بیرکردنەوە پۆپۆلیستیەی
چەپی
ناسیۆنالیست وەستاوەتەوە و وە خەبـاتی چینـایەتی بە بڕبڕەپشتـی
یەکالکردنەوەی کێشەی نەتەوایەتی دەستنیشان ئەکات و ڕوونی
ئەکاتەوە.
هەروەها دواتریـش سـتالین لە ڕێگەی دروسـتکردنی کـوتلەیەک لەگەڵ
گریگۆری زینۆفیف و کامین□ق ل□بەرامبەر ترۆتسکی و
ڕەخنەکانی لە NEP کە دواتر توانی سەرۆکایەتی ئەم ڕەوتە بکات .
سەرەتای بە جیهانی بوونی جیهانبینی) بزووتنەوەی ڕزگاری نیشتمانی
(بۆرژوازیانە :
کۆنگرەی یەکەمی گەالـنی ڕۆژهەاڵت لە باکۆ پایتەختی ئەرمینیا کە لە
سەرەتای ئەیلولی ساڵی ١٩٢٠ بەسترا بە سەرۆکایەتی
Russian Communist Party (RCP(,
Grigory Zinoviev, Karl Radek, Mikhail, □و Anatoly Skachko) ٢(
: Pavlovich
بەـسترا وە بۆ یەکەمیـن جـار ئەم جیهـانبینیە پۆپۆلیـستیەی
ناسیۆنالیزمی چەپ واتـە) مەیلـی ڕیفۆرمیسـتی شەعبەوی – میللـی (
ڕەواجی
پەیداکرد لەژێر کاریگەری ه□زموونی شۆڕشی ئۆکتۆبەر کە دواتر لە
کۆنگرەکانی دواتری دوای مردنی لێنین و سەردەمی ستالین
حیزبە بە ناو شیوعیەکان لەسەر ئەم بنەما و جیهانبینیە فیکریە
دامەزرێندران ، بەاڵم بە پێچەوانەی میتۆدی مارکسیستانەی لێنین کە
ڕاب□ایەتـی کۆمۆنیسـتانەی پڕۆلیتاریـا لەبەر چـاوبگیرێت ئەم
کۆنگرەیە بۆ یەکەمین جار شیعاری) کرێکارانی جیهان و گەالنی

ژێردەست یەکبگرن(! بەرزکرایەوە.
وە لە ڕاستای ئەم باسەدا ستالین لە کتێبی) بنەما سەرکیەکانی
لێنینزم(دا ئەوە ئەڵێت کە:) کوڕە پاشایەکی ئەفغانی ئەتوانێت
سەرۆکایەتی)بزووتنەوەی ڕزگاری نیشتمانی (بکات …
هەروەک چۆن دواتر بزوتنەوە بە ناو ڕزگاری نیشتمانیەکانی کوردو
ماندێلالو ڕۆهەاڵتی ئاسیاو ئەمریکای التین …هتد بینران ،
بینیمان چۆن کوڕە مەالو شێخ و ئاغاکانی کوردو بوون بە سەرۆکی ئەم
بزووتنەوانەو بەدرێژایی سەد ساڵ زیاترە بازرگانی بە
کێشەی نەتەوایەتی و مەسەلەی کوردەوە ئەکەن بەهەمان شێوەی
فەلەستینیەکان .
کۆنگرەی باکۆ پشتیوانیەکی بێوێنەی بۆ ڕێکخراوی بۆ ڕێکخراوی) تورکیای الو (
وە کەمال ئەتاتورک کرد لە ژێر ناوی)پشتیوانی لە ڕۆڵی
پێشکەتوخوازیانەی بۆرژوازی نیشتمانی و بزووتنەوە ڕزگاری
نیشتمانیەکان (!
وە بەتایبەت دژ بە ئیستیعماری ئەنگلۆ – فەڕەنسی لە تورکیا ، وە
ژمارەی بەشداربوانی تورک لە کۆنگرەکەدا) 235(کەس
بوون، لەم کۆنگرەیەشدا ژمارەی نمایەندە کوردەکان)٨(
کەس بوون بەاڵم بەڵگەی زیاترمان لەبەر دەستدا نیە لەسەر چۆنیەتی
کەسایەتی و بیرکردنەوەی سیاسی ئەنداماني بەشداربوو.)٣(
پۆپۆلیستەکانی ڕوسیاو سەردەمی خەباتی بەڵشەفیکەکان لە مەڕ) مافی
چارەی خۆنووسینی میللەتان(دا لێنین باس لەم جۆرە
پۆپۆلیزمە ئەکات کە لە ناو) سۆسیالیستەکاندا(هەبوو وەک)
مەیلیلێکی ڕیفۆرمیستی شەعبەوی واتا□ میللی (، وە ناوەرۆکی ئەم
پۆپۆلیزمە و ئەم ڕیفۆرمیزمەی چەپی ناسیۆنالیست لە بۆچوونەکانی)
یۆرکفیچ (سۆسیالیستی پۆپۆلیستی ئۆکرانیدا ڕوون ئەکاتەوە
، کە پێداگریان لەسەر قۆناغبەندی خەباتی چینایەتی ئەکرد ، کە
پێیان وابوو سەرەتا پێویستە) خەباتی ڕزگاری نیشتمانی (بکەن
دواتر کە ڕزگاریان بوو، ئەوکات دەست بۆ پڕاکتیک و خەباتی
چینایەتی بەرن.
لێنین زۆر بەتوندی لە کتێبی) مافی میللەتان بۆ چارەی
خۆنووسیندا(دا بەرامبەر ئەم میتۆدەو و بیرکردنەوە پۆپۆلیستیەی
چەپی
ناسیۆنالیست ئەوستێتەوە وە خەباتی چینایەتی بە بڕبڕەپشتی
یەکالکردنەوەی کێشەی نەتەوایەتی دەستنیشان ئەکات و ڕووني
ئەکاتەوە.
لە هەلومەرجێکی ئابووری و سیاسی وە فەرھەنگی سەرمایەدارانەی
لێبڕالیزمی نوێی ئێستادا بە سەرۆکایەتی دستەاڵی کوردی

لەژێر سایەی ئیمپریالیزمی جیهانیدا زۆرێک لە جەماوەری کورد لە
سەختترین هەل و مەرجی کارکردندان ژیان بەسەرئەبەن و
تەنانەت دروستکردنی هەلومەرجێکی بێکاری کە خەڵک ناچار بێت ببێت
بە سەربازو چەکدارو دەیەها قوتابخانەی سەربازی
ناوازەو دامەزرێنراون تا لەم ڕێگەیەوە هانی الوانی بێکار بدەن و
بە ناچاری بچنە ناو ئەم دامودەزگا سەربازی و پۆلیسی و
ئاسایشیە سەرکوتگەرە و پێدانی) موچەیەک (وەک) بێکاریەکی
ماسککراو – بطالە مقنعە (و بندیوار …هتد تا بژێوی ژیانی
خۆیان پەیدا بکەن .
ئایا لە هەلومەرجێکی لەم چەشنەدا چەندە شەرمئاوەرو قێزەونی
چینایەتیانەیە کە گوێ بۆ خۆشخەیاڵی ورد□ بۆرژوازیانەی
ڕۆشەنبیرانێکی ئۆپۆرتۆنیست بگرین س□ بارەت بە) کەسایەتی
کوردبوون(وە) مێژوو خاکی خەڵکی کوردستان (و) وشیاریی
نەتەوەیی(،) شانازی بە کورد بوونەوە (…هتد ؟
ئایدیتێنتی کەسایەتی کارگەری کورد وە خودی گەیشتن بە مافی
دیمۆکراتیکەکانی خەڵکی کورد لە ئەمڕۆی قۆناغی سەرمایەداریدا
بە توندی و بەبێ هیچ گومانێک بە سەرکەوتنی شۆڕشی سۆسسیالیستیانەی
پڕۆلیتاریاوە بەستراونەتەوە وە ناتوانرێت لێکیان
جیابکەینەوە.
ئەم شۆڕشەش سەرتاسەریە نەک ل□ک□ا□ی و□ ل□ چوارچ□□و□ی قەوارەی
هەرێمێیکی کۆن□ پەرستانەدا نییە.
٢- خۆشخەیاڵی چەپی ناسیۆنالیستی دووەم :
ئەم میتۆدە لە خ□شخ□یاڵی و یوتۆپیایی وورد□ بۆژوازیانەی ڕەوتی)
سۆسیالیزمە خەیاڵیەکان(کە پشت بە تیئۆری و بۆچوونەکانی
فۆریە ، ئۆین ، سان سیمۆن … هتد ئ□ بەستێت .
هەروەها ئەم بۆچوونە سۆسیالیزمی خەیاڵیە لە جەمسەرێکی ترەوە
لەگەڵ بۆچوونێکی ئانارشیستانە یەک ئەگرنەوە کە ناتواێت
شەڕێکی چینایەتی دژ بەلەناو بردنی) خاوەندارای□تی تایبەتی (
بەرپا بکات بەڵکە لە ڕێفۆرمێکی لۆکاڵیدا جۆرێک لە گۆڕانکاری
سیاسی وەک مۆدێلێکی تری بەرهەمهێنانی سەرمایەداری ئەخاتە ڕوو کە
پشت بە سیاسەتی ڕیفۆرمیستانەی هەرەوەزی و
خۆبەێوەبەری و کۆمیتە شۆڕشگێڕی ناقوچەکی بەدەر لە خەباتی
مارکسیستی و ڕێکخراوبوونی سیاسی چینی کارگەران و
ستەملێکراوان وە دژایەتی کردنی بەڵشەفیزم و لێنین و وەک جۆرێک لە
خواستی جیهانی لێبڕالیزمی نوێ وە تەنانەت هاوتاکردن و
یەکسان کردنی بۆچوونەکانی لێنین و ستالین بەیەکترو ناشیرینکردنی
کۆمۆنیزم بە بیانوی شکستی شۆڕشی ئۆکتۆبەر وە داماڵینی

لەنین لە میتۆدو و بۆچونەکانی مارکس و ئەنگلس وە تاوزەاندنی کۆمۆنیزم و بەڵشەفیزم لە ژێر ناوو تێزی شێوێنراوانەی ناساندنی دەسەڵاتی یەکێتی سۆڤێت بە دەسەڵاتێکی سەرمایەدارانە و بۆرژوازیانە لە کاتێکدا ئەو دەسەڵاتە بۆرژوازیانە نەبوو بەڵکە زیاتر

بەرەو دەسەڵاتێکی بیرۆکراتیانەی کرێکاری ڕۆیشت لەدوای مردنی لەنین و قەڵاچۆکردنی بەڵشەفیکە کۆنەکان و شورا

کرێکاریەکان و دانانی بەڕێوەبەرانی بیرۆکرات بەسەر کارگاو کارخانەکاندا لە سەرەتای ساڵەکانی سیەکاندا، وە سەرلەنوێ

بووژاندنەوەی سەرمایەداری لە یەکێتی سۆڤیەتدا. .

شکستی شۆڕشی ئۆکتۆبەر بە واتای شکستی کۆمۆنیزم و مارکسیزم تەنانەت بەڵشەفیزم نیە وەک ئامرازی سیاسی ڕێکخراوبوونی

پرۆلیتاریا ، بەڵکە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە هەڵنەگیرسانی شۆڕشەوە بوو لە وڵاتانی تری ئەوروپاو بەتایبەت لە ئەڵمانیا کە هەموو

ئەمانەش هۆی تایبەتی خۆیان هەبوون ، وە سەرباری ئەوەش هێرشێکی ئیمپریالیستیانەی گەورەی زیاتر لە) ١٥(ووڵاتی

زلهێزی جیهان بە گەمارۆدان و تێکشکاندنی ئەم شۆڕشە لە ئارادا بوون .

٣ـ خۆشخۆیانەی باڵێکی تری ڕیفۆرمیزمی چەپ:

کە خۆی لە) کۆمۆنیزمی کرێکاری- دنیای باشتردا (دا نمایشکردووە پشت بە ڕیفۆرمیزمی کرێکاری وە دروسکردنی دەسەڵاتێکی

سەکۆلار و مەدەنی یان لە ژێر ناوی ئەنجومەنە کرێکاری و شوراکانیان لە ناو خودی قەوارەیەکی کۆنەپەرستانەی هەرێمدا خۆی

وە لە ژێر چاودێری نەتەوە یەکگرتوەکاندا خۆدا جۆرێکی ترە لە چاندنی خۆشباوەڕی لەناو جەماوەردا کە سەربەخۆیی کوردستان

لە ژێر چاودێری وڵاتە زلهێزەکاندا لە ڕێگەی دانپیانانی ئەم وڵاتانە بە دەسەڵاتێکی " شوورایی" وە بردنە پێشەوەی ئەم سیاستەتە

لە ڕێگەی خەباتی ڕێکخراوەی جەماوەریەوە ، واتە سیاسەتی ڕێکخستنی سەندیکالیستی و دروستکردنی ڕێکخراوەی عەلەنی

پیشەیی لە ژێر سایەی ئەم دەسەڵاتە کۆنەپەرست و سەرکوتگەرەدا کە لە دوائاکامدا هیچی تر نیە بەجگە لە سیاسەتێکی

تریدیۆنیانەی) ئیقتصادیانەی(کە) ڕیفۆرم(بەپێشمەرجی شۆڕش ئەناسەنەت، کە خۆی لە خۆیدا دوورە لە سیاسەتی ڕێکخستنی

مارکسیستانە بە سازماندانی شۆڕشگێڕانەی سیاسی چینی کرێکار وە ئامادەسازی چینایەتیان بە سازماندانی شۆڕشی سۆسیالیستی.

لە کۆتاییدا گۆشەی سەرمایەداری و گۆڕانکاریە ئابووری و کۆمەڵایەتی و ژینگەیەکان کە خودی ناوچەکەو کوردستانیش بە

خۆیەوە ئەبینێت ، واتە لە باری زاتی و مەزوعییەوە ، وە توندبوونەوەی کێشەی سەرەکی نێوان کارو سەرمایە و بەرژوەندیە چینایەتیەکان کۆمەڵگا بەرەو سازماندانی بزووتنەوەیەکی مارکسیستی کرێکاری و وەلانانی تەواوی ئەو میتۆدە ڕیفۆرمیستی و سۆسیال دیمۆکراسی و تەنانەت ناسیۆنالیستیە قەومیە کوێرانەی کوردو نەتەوەکانی تریش ئەخاتە دەستوری کاری چالاکەوانان و تێکۆشەرانی خەباتی چینایەتی لەو ناوچەیەو لە کوردستانیش وە ڕۆژ بەڕۆژ دوو ڕوویی و درۆزنی حیزبە قەومیە کوردیەکان وە تەنانەت جوانەوەکانی تریش کە یان پشت بە ئیسلام و مەزهەب ئەبەستن ، یان بە ڕیفۆرمیزمەکی یوتۆپیانەی جەماوەری (گەل) ئەبەستێت کە دوور بێت لە سازماندانی سیاسی چینی کارگەران و سۆسیالیزمی مارکس لەو ناوچەیە دەنێ سەر شانەی سیاسی و ئەبن بە سیمای سەرەکی ئەم کۆمەڵگایانە وە لەوانە کۆمەڵگای کوردیش .

---

(١)
https://zaniary.com/blog/60084b9a55d01/%DA%95%DB%95%DA%86%DB%95%DA%B5%DB%95%DA%A9-%D9%88-%D9%85%DB%8E%DA%98%D9%88%D9%88%DB%8C-%DA%A9%D9%88%D8%B1%D8%AF

(٢) https://en.wikipedia.org/wiki/Congress_of_the_Peoples_of_the_East

(٣)
http://ciml.250x.com/archive/comintern/arabic/1920_first_meeting_of_the_peoples_of_the_east.pdf

سابیر . م
١٥ / ٨ / ٢٠٢٣